

comentaris literaris per Josep Palomero i José Miguel Segura

LAURA MUÑOZ PUELLES

El musgo azul

Editorial:
Oxford
University Press
València, 2021
Pàgines 202
Novel·la

En la seua primera novel·la, Laura Muñoz Puelles adopta el paper de narradora per a traslladar al lector els episodis més destacats de la seua activitat com a investigadora mediambiental en alguns dels llocs més interessants del planeta. El relat, de caràcter autobiogràfic, arranxa des de la seua infància en Monte Olivo, el xalet familiar de Benilatur, on se sent atreta per la fauna del lloc. Educada amb delicadesa en la tolerància i la bondat, la col·legiala no té recursos per a fer front a uns determinats episodis d'assetjament, pels quals va haver de canviar de col·legi. Ja en secundària, va descobrir la seua afició per la fotografia i la seua destresa com a narradora, encara que la seua vocació de naturalista se li va despertar en un fortuït viatge a Madagascar, on va poder conèixer i admirar la fauna endèmica.

Després de conèixer Londres, la protagonista adolescent pateix amb frustració les classes anodines i poc entusiastes dels primers cursos universitaris a València, fins que aconseguí passar a la Universitat de Leeds

amb una beca Erasmus. A partir d'ací la narració guanya agilitat, perquè se succeeixen les expedicions científiques en les quals participa, l'experiència de les quals resulta veritablement excepcional, ja que en primer lloc va dur a terme treballs de camp en l'Amazones bolivià, després en l'Àrtic canadenc, i finalment a l'Antàrtida, tant en la base espanyola com en l'equatoriana, on es va ocupar de prendre mostres d'una determinada mol·la, fins que va descobrir un exemplar prodigiós de mol·la blava («el moment més significatiu de la meua vida») la localització de la qual desitja no revelar: «Havíem arribat a un illot, el nom del qual ni vull ni he d'esmentar, ni tan sols per aproximació. I no ho faré mai, encara que em torturen». Aqueixa mostra continua íntegra en el seu lloc.

De fet, la mol·la blava és el símbol de la resistència de la naturalesa enfront de les modernes agressions mediambientals que tants desequilibris provoquen, com segurament ha succeït amb la mateixa pandèmia que patim que la protagonista va conèixer a bord del barco en què tornava a casa. El principal propòsit de l'autora és reiterar el perill que per a la humanitat suposen les nostres males pràctiques, el missatge de les quals enuncia amb claredat enmig d'un ric anecdotari, a vegades humorístic. **JP**

PETROS MÁRKARIS

La hora de los hipócritas

Traducció: **Ersi**
Marina Samará
Spiliotopulu
Editorial: **Tusquets**
Barcelona, 2020
Pàgines 342
Novel·la

La hora de los hipócritas és el dotzè lliurament de la sèrie de novel·les protagonitzades pel comissari atenes Kostas Jaritos, una de les màximes referències de la novel·lística policíaca europea dins del que s'ha anomenat «variant mediterrània». Novel·la a novel·la, el seu creador, l'escriptor Petros Márkaris, ha anat donant-nos en clau literària la seua particular versió de la marxa de tot un país com Grècia a través d'una modernitat en la qual es va instal·lar de manera més que forçada per a acabar pagant els deutes i altres conseqüències durant aquella crisi financera que va esclatar en 2008 i que en realitat amagava sota l'aparença de crisi el que realment era: un ajust de comptes internacional en clau econòmica i social de conseqüències tan aclaparadores com cruels.

La clau de volta de tot aquest considerable edifici narratiu resideix en la insistència a posar repetidament el dit en la nafra, a obligar-nos a veure allí on no desitgem ni tan sols mirar. Així, en aquest *La hora de los hipócritas* tornen a aparèixer les certeses incòmodes a les quals, llibre rere llibre, acaben conduint les investigacions policials de Kostas Jaritos al costat de la resta de personatges que li acompanyen. En un microunivers d'afectes i recels que dona una dimensió veritablement humana a cada relat: la seua esposa, Adriani, amb la seua sàvia vita-

litat; la seua filla Katerina i Fanis, pares primerencs; Zisis, el depositari d'una memòria col·lectiva contra tot i contra tots; Kula, Guikas... I, per descomptat el diccionari Dimitrakos que continua acompanyant al comissari i els carrers d'una populosa Atenes i el caos de les seues gents pertot arreu... i el sempre caòtic trànsit d'Atenes.

El naixement del primer net serà el fet que, en la faceta personal, dinamite la rutina del protagonista, al mateix temps que l'aparició del que semblen ser uns assassins en sèrie ho farà en el seu àmbit professional: sense tot just temps per a gaudir del naixement del seu net Lambros, l'aparició de cadàver d'un poderós empresari hotelier —Paris Fokidis— mort després de la detonació d'una bomba instal·lada en el seu cotxe inicia una investigació els indicis de la qual apunten a una organització terrorista, un grup armat que s'autodenomina «Exèrcit Nacional d'Idiotes». La naturalitat esbalaidora amb la qual el narrador salta d'un àmbit a l'altre i el vertiginós ritme narratiu amb què se'ns relaten els fets són alguns dels elements més característics i atractius de l'hora dels hipòcrites i de la resta de relats anteriors dins de la sèrie protagonitzada per Kostas Jaritos.

Les novel·les policíacques de Márkaris no són un mer divertimento a través d'històries en les quals l'ordre instituit es trenca per a quedar finalment recompost i enfortit. Tot el contrari: en Márkaris el policia sempre acaba donant pas al relat negre perquè els crims investigats són un punt de suport per a narrar altres fet més transcendents com la realitat polític-social de Grècia, la vertadera naturalesa i ocultes finalitats de les crisis, el preu a pagar per determinats progressos. En aquest sentit *La hora de los hipócritas* no decep en absolut perquè és una novel·la d'estirp que apunta als cercles socials hel·lens més elevats, aqueixa part de la societat —qualsevol societat— que amaga hipòcritament la seua falta d'escrúpols cap als altres. Petros Márkaris i Kostas Jaritos en estat pur. **JMSR**

destaquem...

Nietzsche i el misteri (i el mite) d'Ariadna

Hi ha figures inabastables. La de **Friedrich Nietzsche** diria que és una d'elles. Com més penso que sé sobre ell, sobre la seua vida i la seua obra, més em sorprèn la meua ignorància total i absoluta, la qual cosa no és dolenta, ni molt menys. És més, prefereixo que així sigui per a poder continuar aprofundint en la seua persona, en el seu pensament, al mateix temps que contrasto lectures i percepcions d'altres persones molt més sàvies que jo i que s'han acostat amb gran mestratge al filòsof alemany, aquest pensador complex i incendiari, fins a un cert punt enigmàtic i sobretot estimulant.

No serà la primera vegada, ni l'última, que afirmi la necessitat d'explorar el món de Nietzsche, perquè sempre li ofereix a un línies que explorar en l'amplitud del coneixement, línies, a més, que estan íntimament lligades a la pròpia vida. Va ser un ésser curiós, en el sentit de ser capaç d'abordar aquest estranyament que ens fa valorar i descobrir tots

aquells aspectes de la condició humana, avallant i reflexionant al seu torn sobre les nostres relacions amb l'altre. Va ser, també, un ser emocionalment fràgil, algú que va anhelar viure en carn pròpia l'amor més profund i sincer però que es va veure destinat en un cert sentit a la solitud més absoluta, una solitud física però també espiritual.

De les seues relacions, i del seu sentiment afectiu, versa en part l'assaig *Ariadna abandonada* (**Alpha Decay**) que signa **Victoria Cirlot**, una obra que és una ampliació d'un article de la pròpia catedràtica de Filologia Romànica de la Universitat Pompeu Fabra de Barcelona en el qual posava l'accent principalment en «textos de Nietzsche en els quals es feia referència, implícita o explícita, a Ariadna», la princesa cretenca, filla de Mínos i Pasífae, figura immortal de la mitologia grega per haver ajudat a Teseu a trobar el camí de tornada pel laberint després de vèncer al Minotaure

gràcies a la filatura del seu vestit.

Efectivament, no poques vegades, encara que moltes d'elles de manera succinta o continguda, Nietzsche parla d'Ariadna, del mite, per a transformar-lo al seu antull, per a renovar-lo a la recerca d'introduir nous significats; així, se centra en la figura d'Ariadna abandonada per Teseu a l'illa de Naxos i de com el déu Dionís es presenta com el seu salvador, el seu heroi, el seu superhome. Així mateix, esmenta el nom d'Ariadna per a referir-se a **Cosima Wagner**, amb qui sabem que va mantenir una estreta relació —amb ella i amb **Richard Wagner**, clar, fins a la publicació d'*Humà, massa humà*, obra que va suposar la fi d'aquesta amistat entre els Wagner i un Nietzsche que mai va arribar a superar aquesta pèrdua—, a qui va professar una admiració absoluta, a qui va estimar.

Cirlot, a través dels capítols d'aquest fascinant viatge, ens trasllada fins als inicis del mite i ens convida a conèixer les diferents interpretacions, inspiracions i voluntats que la figura clàssica ha despertat en la ment i obra de pensadors com el mateix Nietzsche o **Gilles Deleuze**, o en artistes com **Giorgio de Chirico**. Una aventura fascinant pel saber i el coneixement **ERIC GRAS**

VICTORIA CIRLOT

Ariadna abandonada

Editorial: **Alpha Decay**
Barcelona, 2021
Pàgines 200
Assaig